

Jakich zmian potrzebują przedsiębiorcy

DANE! Firmy od lat zgłaszają problem braku pewności prawa – zmieniających się przepisów i nagłych zmian interpretacji bądź wykładni. Zasada pewności prawa jest jedną z propozycji, która ma ułatwić prowadzenie działalności gospodarczej.

MARCIN ŚWIERZEWSKI

Ministerstwo Rozwoju zaprezentowało w ubiegłym roku projekty wielu aktów prawnych, których celem jest uproszczenie prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. Zostały one ujęte pod zbiorczym tytułem Konstytucja Biznesu. Termin ten został sformułowany dla podkreślenia ważności opisanych tam zmian w sposobie prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Polski. Projekty dokumentów z 18 listopada 2016 r., będące częściami składowymi Konstytucji Biznesu, znajdują się na etapie prac legislacyjnych, zatem żaden z nich nie jest aktualnie obowiązującym prawem. Na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju widnieje informacja, iż przewidywany termin wejścia projektowanych zmian do porządku prawnego to wrzesień 2017 r.

Podstawowe reguły

Projektodawca założył, że wprowadzane zmiany pozwolą przedsiębiorcom w większym stopniu na koncentrację uwagi na prowadzeniu działalności gospodarczej niż ma to miejsce obecnie. Realizacja tego celu ma nastąpić poprzez respektowanie przez organy administracji publicznej określonych zasad w ich kontaktach z przedsiębiorcami, a mianowicie:

- uznaniu, że to, co nie jest zabronione przez wyraźny przepis prawa, jest dozwolone,
- na domniemaniu uczciwości działania przedsiębiorcy,
- rozstrzygnięciu wątpliwości prawnych na korzyść przedsiębiorcy, jak też
- stosowaniu zasady proporcjonalności przez organy administracji publicznej wobec osób prowadzących działalność gospodarczą.

Aktami prawnymi, mającymi zastąpić dotychczasowe regulacje związane z działalnością gospodarczą, są w szczególności: ustawa – Prawo przedsiębiorców, ustawa o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy, ustawa o Komisji Wspólnej Rządu i Przedsiębiorców oraz o Rzeczniku Przedsiębiorców, ustawa o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawa o uchyleniu ustawy o zasadach prowadzenia na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej działalności gospodarczej w zakresie drobnej wytwórczości przez zagraniczne osoby prawne i fizyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Poza wymienionymi projektami zmiany mają obejmować ponad 200 ustaw.

Aktem prawnym o charakterze podstawowym w Konstytucji Biznesu jest niewątpliwie ustawa – Prawo przedsiębiorców. Akcentuje ona prymat zasady wolności działalności gospodarczej jako chronionej Konstytucją RP, dostrzegając fakt, że wsparcie przedsiębiorczości przyczynia się do rozwoju gospodarki państwa. Urzędowym stanowieniem tych zasad mają być następujące zmiany.

Nowe prawo w założeniu ma zwalniać z obowiązku rejestracji w CEIDG osoby fizyczne, których przychód z tej działalności nie przekracza w żadnym miesiącu 50 proc. kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę. Tworzy również pojęcie działalności nierejestrowej.

Więcej pewności

Przedsiębiorcy od lat zgłaszają problem braku pewności prawa. Celem przeciwdziałania temu zagrożeniu projektodawca proponuje wprowadzenie wprost w ustawie zasady pewności prawa. Zgodnie z tą regułą „organy bez uzasadnionej przyczyny nie odступują od utrwalonej praktyki rozstrzygnięcia spraw w takim samym stanie faktycznym i prawnym”. Zmiana dotychczasowego sposobu działania wobec przedsiębiorców ze strony organów administracji publicznej ma przejawiać się również w zwiększeniu roli polubownego rozwiązywania kwestii spornych w formie ugody czy mediacji. Podsumowaniem tych zmian jest wprowadzenie reguły interpretacyjnej, polegającej na przyznaniu pierwszeństwa stosowania ustawy – Prawo przedsiębiorców, jeżeli na tle przepisu innej ustawy powstaną wątpliwości interpretacyjne, które dotyczą treści uprawnień przedsiębiorcy w zakresie nią uregulowanych. Warunkiem ma być jednak, aby przepis ustawy – Prawo przedsiębiorców był korzystniejszy dla przedsiębiorcy.

Ulga na start

Zupełnie nową regulacją w dotychczasowym porządku prawnym jest tzw. ulga na start. Będzie ona polegała na braku obowiązku podlegania przez sześć miesięcy obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Przepis ma mieć zastosowanie do następujących grup osób fizycznych:

1. podejmujących po raz pierwszy działalność gospodarczą,
2. podejmujących ją ponownie po upływie co najmniej 60 miesięcy.

Dodatkowym warunkiem w tym drugim przypadku będzie to, aby osoby te nie wykonywały działalności dla pracodawcy, na rzecz którego przed dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej, w bieżącym lub w poprzednim roku kalendarzowym, wykonywały w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy czynności wchodzące w zakres prowadzonej działalności gospodarczej. Spełnienie jednej z opisanych tu przesłanek będzie uprawniało do skorzystania z tej ulgi.

Wolno kontynuować

W aktualnym stanie prawnym śmierć przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną wprowadzała brak pewności w związku z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. W celu usunięcia tej niepewności ustawa – Prawo przedsiębiorców wprowadza uprawnienia względem następców prawnych przedsiębiorcy lub innych

→ ZDANIEM EKSPERTA

Ryszard Gorycki

biegły rewident,
sekretarz Zarządu Głównego
Stowarzyszenia Księgowych
w Polsce

W ostatnim tygodniu kwietnia w Ministerstwie Rozwoju odbyła się konferencja uzgodnieniowa, dotycząca projektów ustaw z pakietu „Konstytucja Biznesu”. Ustawy te nie odnoszą się bezpośrednio do rachunkowości, ale ich waga dla pracy księgowych jest duża. Nie jest bowiem bez znaczenia ile dni może trwać w jednostce kontrola, że każdy przyjęty przez organ administracji wniosek do rozpatrzenia (a każdy musi być przyjęty) otrzymuje potwierdzenie jego wpłynięcia zawierające termin rozpatrzenia, że w CEIDG znajdzie się więcej informacji o konrahencie, z którym przyjdzie nam współpracować etc. Stowarzyszenie Księgowych w Polsce przekazało do Ministerstwa Rozwoju ogólną opinię i uwagi do projektów ustaw, generalnie wyrażając pozytywną opinię o przedsięwzięciu, jakim jest „Konstytucja Biznesu”. Oczekujemy, że jesienią tego roku zostaną uchwalone zawarte w nim ustawy, które powinny stanowić – zgodnie z zasadą pewności prawa – mocny i, mam nadzieję, stabilny fundament prawny polskiej gospodarki. ©

podmiotów do kontynuowania działalności na podstawie odrębnych przepisów. Śmierć przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną nie będzie przyczyną zakończenia prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Rozwinięciem tej instytucji jest wprowadzenie możliwości ustanowienia prokurenta spadku. Jego zadaniem byłoby zarządzanie przedsiębiorstwem zmarłego przedsiębiorcy przez rok, do momentu ustalenia kręgu spadkobierców i zakresu ich uprawnień.

Szybciej załatwisz

Załatwianie spraw z zakresu działalności gospodarczej często trwa dłużej niż by tego oczekiwał przedsiębiorca. Przeciwdziałaniu przewlekłości postępowania ma służyć wprowadzenie obowiązku współdziałania organów, jak również odformalizowanie samego trybu. Ustawodawca wprowadza nowe formy czynności urzędowych tj. ustną, telefoniczną lub porozumiewania się za pomocą innych środków łączności, jeżeli przepis szczególnie nie wymaga formy pisemnej. Dodatkowo, ze strony organu administracji nie będzie mogło, co do zasady, być kierowane do przedsiębiorcy żądanie przedłożenia dokumentu w formie oryginału, poświadczony kopii lub poświadczony tłumaczenia, za wyjątkiem sytuacji, gdy obowiązek taki wynika z przepisów prawa. Jednocześnie ustawodawca zamierza dopuścić możliwość zastąpienia formy pisemnej, na wniosek lub za zgodą przedsiębiorcy, poprzez doręczanie pism za pomocą środków komunikacji elektronicznej na podany przez przedsiębiorcę adres elektroniczny. Organ będzie miał również obowiązek przyjąć pismo i wniosek niekompletny.

Objaśnienia prawne

Celem zapewnienia jednolitej wykładni i interpretacji przepisów ustawodawca zamierza wprowadzić nowy instrument w postaci „objaśnień prawnych”. Wydaniem ich będą zajmowali się właściwi ministrowie oraz organy upoważnione ustawowo do opra-

cowywania i przedkładania Radzie Ministrów projektów aktów prawnych. Ma to następować z urzędu lub na wniosek Rzecznika Przedsiębiorców, a ich treść być dostępna w Biuletynie Informacji Publicznej.

Sposób pozyskania

Zmianie ma ulec sposób kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorcy, dopuszczalnej co do zasady, lecz na warunkach określonych w ustawie – Prawo przedsiębiorców. Jeżeli czynności kontrolne przeprowadzone zostaną z naruszeniem przepisów prawa i przedsiębiorca w związku z tymi czynnościami poniesie szkodę, to przysługiwać mu będzie odszkodowanie. Galkowicie nowa regulacja dotyczy wykorzystywania przez organy dowodów przeprowadzonych w postępowaniu kontrolnym. W sytuacji przeprowadzenia dowodów z naruszeniem przepisów prawa w zakresie kontroli działalności gospodarczej i jeżeli miały one istotny wpływ na wyniki kontroli, to nie będą one mogły stanowić dowodu w żadnym postępowaniu administracyjnym, podatkowym, karnym lub karnym skarbowym dotyczącym kontrolowanego przedsiębiorcy. Istotną zatem będzie, nie tak jak do tej pory, wyłącznie treść zebranych dowodów, ale i sposób w jaki zostały one pozyskane przez organy kontroli. Planowane i przeprowadzenie kontroli ma być poprzedzone obowiązkiem analizą prawdopodobieństwa naruszenia prawa w wykonywaniu działalności gospodarczej przez danego przedsiębiorcę.

Ile potrwa kontrola

Czynności kontrolne ograniczone będą, co do zasady, w czasie i z tego względu będą mogły trwać w roku kalendarzowym, w zależności od wielkości prowadzonej przez przedsiębiorcę działalności:

- 12 dni roboczych wobec mikroprzedsiębiorców,
- 18 dni roboczych w stosunku do małych przedsiębiorców,
- 24 dni robocze wobec średnich przedsiębiorców i
- 48 dni roboczych wobec pozostałych przedsiębiorców.

Nie tylko formalność

Regulacje dotyczące CEIDG zostały wyłączone z zakresu projektowanej ustawy – Prawo przedsiębiorców, a skutkiem tego jest ich wyodrębnienie w nowo projektowanej ustawie o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy. Zmiana nie ma wyłączenia formalnego charakteru, ponieważ w projektowanej ustawie wprost przewidziano dopuszczalność ustanowienia prokury przez przedsiębiorcę będącego osobą fizyczną, co w obowiązującym stanie prawnym raczej było kompetencją podmiotów wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego. Proponuje się także wprowadzenie nowej instytucji prokurenta spadkowego oraz uregulowanie zakresu informacji umieszczanych w CEIDG w przypadku śmierci przedsiębiorcy.

Wznowienie

W nowy sposób uregulowana została instytucja zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej. Aktualnie obowiązujący stan prawny przewiduje wykreślenie przedsiębiorcy z CEIDG, jeżeli przed upływem 24 miesięcy lub okresu, na jaki przedsiębiorca zawiesił działalność, niełoży on wniosku o jej podjęcie. W nowym stanie prawnym konstrukcja ta ma ulec zmianie przez przyjęcie, że „w przypadku złożenia wniosku o wpis informacji o zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej na wskazany we wniosku okres i niezłożenia wniosku o wpis informacji o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej do końca upływu ostatniego dnia wskazanego okresu zawieszenia, CEIDG automatycznie dopisuje do wpisu przedsiębiorcy informację o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę, począwszy od dnia następującego po upływie ostatniego dnia okresu zawieszenia”. Z tym dniem wznowienia ulega ponadto obowiązek opłacania przez przedsiębiorcę danin o charakterze publicznoprawnym, w szczególności składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne.

Kolejną regulacją, wchodzącą w skład Konstytucji Biznesu, jest projekt ustawy o Komisji Wspólnej Rządu i Przedsiębiorców oraz Rzecznika Przedsiębiorców. Ustawa powołuje Rzecznika Przedsiębiorców, którego zadania mają koncentrować się w szczególności na podejmowaniu działań w zakresie ochrony interesu przedsiębiorców. Istotną kompetencją Rzecznika ma być występowanie do Sądu Najwyższego z wnioskami w sprawie rozstrzygnięcia rozbieżności wykładni prawa w zakresie przepisów prawnych dotyczących działalności gospodarczej. Rzecznik mógłby wstrzymać kontrolę przedsiębiorcy, prowadzoną na podstawie przepisów odrębnych, jeżeli powziąłby uzasadnione podejrzenie naruszenia przepisów w toku tej kontroli. Czas jej wstrzymania nie mógłby przekroczyć sześciu miesięcy.

Zagraniczne podmioty

Zmiany mają także dotyczyć przedsiębiorstw zagranicznych lub przedsiębiorstw z udziałem zagranicznym, które to podmioty będą mogły – na swój wniosek – stać się jedną ze spółek prawa handlowego, w szczególności spółką z ograniczoną odpowiedzialnością. Brak złożenia wniosku w ciągu sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy doprowadzi jednak do ich likwidacji. Nowy podmiot, tj. spółka prawa handlowego, będzie wstępował według projektowanego aktu prawnego w prawa i obowiązki przedsiębiorstwa zagranicznego lub przedsiębiorstwa z udziałem zagranicznym. Projekt zakłada ponadto, że zezwolenia udzielone dotychczasowemu podmiotowi wygasną w terminie określonym w decyzji jej udzielającej, ale nie później niż w terminie dziewięciu miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Proponowane zmiany należy ocenić jako zmierzające, co do zasady, w dobrym kierunku. Odformalizowanie regulacji dotyczących działalności gospodarczej jest postulatem zgłaszanym od lat przez organizacje przedsiębiorców. Rozważenia i dodatkowej analizy wymaga powołanie nowych podmiotów o charakterze administracyjnym, takich jak Rzecznik Przedsiębiorców i Komisja Wspólna Rządu i Przedsiębiorców. Przepisane im kompetencje mogłyby zostać przyznane już istniejącym podmiotom, poprzez rozszerzenie dotychczasowych uprawnień. Wprowadzane zmiany powinny być jednak dopiero początkiem prac zmierzających do uwolnienia działalności gospodarczej od ograniczeń, jakim podlegają przedsiębiorcy. Postulowane jest określenie i wypracowanie takiego modelu współpracy pomiędzy administracją publiczną i przedsiębiorcami, w którym temu pierwszemu podmiotowi przypisana będzie rola pomocnicza w relacjach z przedsiębiorcami, dla możliwie pełnego rozwoju gospodarki. ©

Autor jest radcą prawnym, wykładowcą prawa gospodarczego w Stowarzyszeniu Księgowych w Polsce, współnikiem w Martyna i Świerzeński Kancelaria Prawna i Świerzewski Kancelaria Prawna spółka cywilna w Warszawie